

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СТАНУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Н. І. Кобзар, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, ekote@mail.pgasa.dp.ua

С. О. Геращенко, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Національний гірничий університет», gerashenko75@mail.ru

О. М. Кірієнко, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Національний гірничий університет».

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: аналізу й синтезу – при дослідженні обсягів, динаміки і структури ВВП в українській економіці; експертних оцінок – для визначення загроз економічного розвитку національній економіці; статистичного аналізу, систематизації та узагальнення – при з'ясуванні сучасного стану економічного розвитку та оцінці економічної безпеки в Україні.

Результати. Визначено основні складові економічної безпеки національної економіки з урахуванням сучасних глобалізаційних процесів. Проаналізовано складові економічної безпеки (рівень інвестиційної привабливості України та її найбільш привабливі галузі для іноземного інвестування; стан екологічної безпеки; демографічна ситуація, безробіття), на основі чого зроблено висновки про наявність суттєвих загроз для економічної безпеки України.

Виявлено основні загрози економічної безпеки України, а саме: падіння українського ВВП майже в 2 рази порівняно з 1990 р.; втрата 20% ВВП внаслідок бойових дій на Сході України та анексії Криму; дестабілізація політичної та соціально-економічної ситуації в країні; критичний або близький до нього рівень зносу основних фондів майже в усіх галузях економіки; низький рівень інвестицій, який в останні два роки не перевищує нормативний рівень капіталізації.

Новизна. Визначено причини, що викликають суттєві загрози економічній безпеці національній економіці. З'ясовано, що найбільш негативно на стан економічної безпеки в Україні впливає політична нестабільність, реалізація групових інтересів при прийнятті урядових рішень, опортуністична поведінка чиновників, висока корумпованість, низька ефективність державних інститутів, відсутність верховенства права і рівності всіх перед законом.

Практична значущість. Дослідження стану економічного розвитку національної економіки України виявило ряд загроз економічній безпеці України. Урахування цих загроз дозволить приймати більш зважені соціально-економічні рішення, спрямовані на покращення стану національної економіки.

Ключові слова: економічна безпека, економічна незалежність країни, сталий розвиток економіки, демографічна безпека, екологічна безпека, показники економічної безпеки, загрози економічній безпеці України.

Література

1. Абалкин Л. Экономическая безопасность России: угрозы и их отражение / Л. Абалкин. // Вопросы экономики. – 1994. – №12. – С. 4–13.
Abalkin L. *Economicheskaya bezopasnost Rosii: ugrozi i ih otrazhenie* / L. Abalkin [Economic security of Russia: threats and their reflection] // *Voprosy ekonomiki*. – 1994. – №12. – Р. 4–13.
2. Бухвальд Е. Макроаспекты экономической безопасности: факторы, критерии и показатели / Е. Бухвальд, Н. Гловацкая, С. Лазуренко // Вопросы экономики. – 1994. – №12. – С. 25–35.
Buhvald E. *Makroaspekti ekonomicheskoy bezopasnosti: factory, kriterii i pokazateli* [Macroaspects of the economic security: factors, criteria and indicators] / E Buhvald, N. Glovatskaya, S, Lazurenko // *Voprosy ekonomiki*. – 1994. – №12. – Р. 25–35.
3. Геєць В. М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України / В. М. Геєць // Економіка України. – 2014. – №12. – С. 4–19.
Geets V. M. *Institutsiyina obumovlenist innovatsiynih protsesiv u promislovomu rozvitku Ukrayini* [Institutional conditioning of innovative processes in the industrial development of Ukraine] / V. M. Geets. // *Economica Ukrayini*. – 2014. – №12. – Р. 4–19.
4. Кириленко В. І. Інвестиційна складова економічної безпеки: [монографія] / В. І. Кириленко – К. : КНЕУ, 2005. – 232 с.
Kirilenko V. I. *Investitsiyina skladova ekonomichnoi bezpeki* [The investment component of economic security] [monographia] / V. I. Kirilenko – К. : KNEU, 2005. – 232 с.
5. Гальчинський А. С. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
Galchinskiy A. S. *Innovatsiyina strategiya ukrainskih reform* [Innovation strategy of Ukrainian reforms] / A. S. Galchinskiy, V. M. Geets, A. K. Kinah, V. P. Seminozhenko. – К. : Znannya Ukrayiny, 2002. – 336 с.
6. Економічна безпека: навчальний посібник / [Варналія З. С., Мельник П. В., Тарангул Л. Л. та ін.]; за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.
Economichna bezpeka: navchalniy posibnik [Economic security: tutorial] / [Varnaliy Z. S., Melnik P. V., Tarangul L. L. ta in.]; za red. Z. S. Varnaliya/ - К. : Znannya, 2009. – 647с.
7. Валовий внутрішній продукт України 1990–2014 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.kushnirs.org/macroeconomics/_uk/ukraine_gdp.html.
Valoviy vnutrishniy product Ukrayini 1990–2014 [The gross domestic product of Ukraine in 1990–2014] [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: http://www.kushnirs.org/macroeconomics/_uk/ukraine_gdp.html.
8. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] /Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
Sayt Derzhavnoyi sluzhbi statistiki Ukrayini [The website of the State statistics service of Ukraine] [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Валовий внутрішній продукт (ВВП) у 2015 р. порівняно з 2014 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.fin.org.ua/news/1184635>.
Valoviy vnutrishniy product u 2015 r. porivnyano z 2014 r. [The gross domestic product (GDP) in 2015 compared to 2014] [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: <http://www.fin.org.ua/news/1184635>.
10. Москаленко О. М. Випереджаючий економічний розвиток / О. М. Москаленко // Економіка України. – 2014. – №18. – С. 4–17.
Moskalenko O. M. *Viperedzhauchiy ekonomichniy rozvitok* [Rapid economic development] / O. M. Moskalenko // *Economica Ukrayini*. – 2014. – №18. – С. 4–17.
11. Статистичний щорічник України за 2000 рік. [Електронний ресурс] /Режим доступу: <http://www.statbooks.com.ua>.
Statistichniy shchorichnik Ukrayini za 2000 r. [Statistical Yearbook of Ukraine for 2000]. [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: <http://www.statbooks.com.ua>.

12. Федулова Л. І. Інноваційний вектор розвитку промисловості України / Л. І. Федулова // Економіка України. – 2013. – №4. – С. 15–23.
Fedulova L. I. *Innovaziyinyy vector rozvitku promislovosti Ukrayini* [Innovative vector of development of industry of Ukraine] / L. I. Fedulova // *Economica Ukrayini*. – 2013. – №4. – С. 15–23.
13. Статистичний щорічник України за 2014 рік. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.statbooks.com.ua>.
Statistichniy shchorichnik Ukrayini za 2014 r. [Statistical Yearbook of Ukraine for 2014]. [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: <http://www.statbooks.com.ua>.
14. Аверьянова О. В. Система и структура обеспечения экономической безопасности / О. В. Аверьянова // Экономика, управление, финансы: Материалы IV международной научной конференции. – П. : Зebra, 2015. – С. 14–16.
Averyanova O. V. *Systema i structura obespechenia ekonomicheskoy bezopasnosti* [The system and structure of economic security] / O. V. Averyanova // *Economica, upravlenie, finance: Materialy IV mezdunarodnoy nauchnoy konferenzii*. – P. : Zebra, 2015. – P. 14–16.
15. Закон України "Про охорону навколишнього середовища". [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
Zakon Ukrayini «Pro ohoronu navkolishnogo seredovishcha». [The law of Ukraine "On environmental protection"] [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
16. Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.niss.gov.ua/content .
Sayt natsionalnogo institutu strategichnih doslidzhen pri Presidentovi Ukrayini. [The website of the National Institute for strategic studies under the President of Ukraine] [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: www.niss.gov.ua/content .
17. Сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/debtgov/>
Sayt Ministerstva Financiv Ukrayini [The website of the Ministry of Finance of Ukraine] [Elektronniy resurs] / Rezhim dostupu: <http://index.minfin.com.ua/index/debtgov/>